

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

EESK 508. PLENĀRSESĪJA 2015. GADA 27. UN 28. MAIJĀ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES attiecībā uz obligāto automatisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā”

(COM(2015) 135 final – 2015/0068 (CNS))

un par tematu “Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2003/48/EK”

(COM(2015) 129 final – 2015/0065 (CNS))

(2015/C 332/07)

Galvenais ziņotājs: Petru Sorin DANDEA

Eiropas Savienības Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 115. pantu 2015. gada 31. martā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES attiecībā uz obligāto automatisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā”

(COM(2015) 135 final – 2015/0068 (CNS))

un

“Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2003/48/EK”

(COM(2015) 129 final – 2015/0065 (CNS)).

Komitejas Birojs 2015. gada 17. martā uzdeva Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētajai nodaļai sagatavot komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Ņemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 508. plenārajā sesijā 2015. gada 27. un 28. gada maijā (2015. gada 27. maija sēdē) iecēla Petru Sorin Dandea par galveno ziņotāju un, ar 148 balsīm par, 11 balsīm pret un 15 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas iesniegto direktīvas priekšlikumu, ar kuru tiek tālāk īstenoti pasākumi, ko ietver rīcības plāns par to, kā pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2012) 722 final “Rīcības plāns, kā pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas”.

1.2. EESK pauž savu atbalstu tam, lai informācija par iepriekšējiem pārrobežu nolēmumiem un par iepriekšēju vienošanos par cenas noteikšanu tiktu iekļauta obligātā automatiskā informācijas apmaiņas mehānismā, ko reglamentē Padomes Direktīva 2011/16/ES, jo noteiktās situācijās to izmanto uzņēmumi, kas veic pārrobežu darbību ar mērķi izveidot struktūras, kas samazina nodokļu bāzi dalībvalstīs un mazina iekšējā tirgus efektivitāti.

1.3. EESK ir pret likumīgu nodokļu apiešanu, kas, nebūdama nelikumīga, tomēr ir neētiska, jo dod iespēju tiem uzņēmumiem, kas to izmanto, maksāt daudz mazākus nodokļus absolūtā izteiksmē nekā privātpersonām un mazajiem uzņēmumiem.

1.4. EESK uzskata, ka direktīvas projektā paredzētie pasākumi var palīdzēt būtiski samazināt dalībvalstu ienākumu zudumus, un tāpēc iesaka to pieņemt pēc iespējas ātrāk.

1.5. Informācija par iepriekšējiem nodokļu nolēmumiem un iepriekšēju vienošanos par cenas noteikšanu ir ļoti svarīga un var palīdzēt dalībvalstīm atklāt mākslīgus darījumus. EESK tomēr aicina pievērst uzmanību tam, ka daudzos gadījumos var būt grūti kādu darījumu juridiski kvalificēt par mākslīgu. Tāpēc tā iesaka dalībvalstīm censties pēc iespējas precīzāk transponēt šajā direktīvas projektā ietvertos noteikumus.

1.6. EESK iesaka Eiropas Komisijai ieguldīt vairāk enerģijas ESAO līmenī notiekošajās sarunās un panākt, lai tiktu pieņemts BEPS (nodokļu bāzes samazināšana un peļņas novirzīšana) standarts un tajā tiktu iekļauti direktīvas projektā paredzētie noteikumi. BEPS standarts un ESAO obligātas automatiskas informācijas apmaiņas standarts ir ļoti noderīgi instrumenti, ar kuriem pasaules līmenī apkarot krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

1.7. EESK atzinīgi vērtē Komisijas ierosinājumu atcelt Padomes Direktīvu 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem (uzkrājumu direktīva). Padomes Direktīva 2014/107/ES, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES, attiecas uz visiem finanšu produktiem, tostarp uz tiem, kas minēti uzkrājumu direktīvā. Šā atcelšanas ierosinājuma mērķis ir panākt, lai vienlaikus netiktu piemēroti divi standarti un būtu iespējams vienkāršot noteikumus.

2. Komisijas priekšlikums

2.1. Eiropas Komisija 2015. gada 18. martā nāca klajā ar trijiem dokumentiem⁽²⁾, kuri attiecas uz to pasākumu īstenošanu, kas paredzēti rīcības plānā, kura mērķis ir pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas⁽³⁾. Pirmais no šiem dokumentiem COM(2015) 135 final ir priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES par administratīvu sadarbību nodokļu jomā. Otrais – paziņojums COM(2015) 136 final, kas iezīmē nodokļu pārredzamības jomā panākto progresu, kā arī Komisijas pasākumus, kas iecerēti tā palielināšanai. Trešais dokuments COM(2015) 129 final ir priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko atceļ Direktīvu 2003/48/EK (direktīvu par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem, sauktu par uzkrājumu direktīvu).

2.2. Ar priekšlikumu direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES, Komisija ir iecerējusi nodrošināt vispusīgu un efektīvu administratīvo sadarbību starp nodokļu administrācijām, izveidojot obligātu automatisku informācijas apmaiņu iepriekšējiem pārrobežu nolēmumiem un iepriekšēju vienošanos par cenas noteikšanu, ko izmanto uzņēmumi. Ar šādu paņēmieni dažos gadījumos tiek panākts zems nodokļa līmenis dalībvalstī, kas izdod nolēmumu, un ar to var būtiski samazināt tās ienākuma summas, kurām vēl jāuzliek nodokļi citās iesaistītajās dalībvalstīs.

⁽²⁾ COM(2015) 135 final "Padomes direktīva, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES attiecībā uz obligāto automatisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā";
COM(2015) 136 final "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par nodokļu pārredzamību cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un pret nodokļu apiešanu";

COM(2015) 129 final "Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2003/48/EK".

⁽³⁾ COM(2012) 722 final "Rīcības plāns, kā pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas".

2.3. Priekšlikums Padomes direktīvai, ar ko atceļ Direktīvu 2003/48/EK (direktīvu par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem, sauktu par uzkrājumu direktīvu), ir nepieciešamības diktēts, jo kopš brīža, kad 2014. gada 9. decembrī tika pieņemta Padomes Direktīva 2014/107/ES, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES attiecībā uz obligāto automatisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā, ar kuru Eiropas likumdošanā tiek ieviests pasaules līmeņa standarts automatiskai informācijas apmaiņai par finanšu kontiem, tā līdzās citām ienākumu kategorijām attieksies arī uz uzkrājumiem. Tāpēc ir jāatceļ direktīva par nodokļu uzlikšanu uzkrājumiem, lai novērstu vienlaicīgu divu standartu piemērošanu, kas radītu arī nesamērīgu papildu administratīvo slogu uzņēmumiem.

2.4. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par nodokļu pārredzamību cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un pret nodokļu apiešanu iezīmē progresu, kas īstenots, ieviešot pasākumus, kas ietverti rīcības plānā, kura mērķis ir pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Komisija tajā ietvērusi arī pasākumus, ko varētu īstenot turpmāk.

3. Vispārīga informācija

3.1. Ierosinot projektu direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 2011/16/ES par administratīvu sadarbību nodokļu jomā, Komisija turpina īstenot pasākumus, kas ietverti rīcības plānā, kura mērķis ir pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, ko pēc Eiropadomes pieprasījuma tā prezentēja 2012. gada beigās. EESK savā atzinumā⁽⁴⁾ augstu novērtēja minēto rīcības plānu un puda atbalstu Komisijai cīņā pret rīcību, kas nelabvēlīgi ietekmē iekšējā tirgus darbību.

3.2. Ar šo direktīvas projektu ir paredzēts informāciju par iepriekšējiem pārrobežu nolēmumiem un iepriekšēju vienošanos par cenas noteikšanu ietvert tās informācijas kategorijā, uz kuru attiecas pienākums veikt obligātu automatisku informācijas apmaiņu. Šādus lēmumus uzņēmumi bieži pieprasa nodokļu administratīvajām iestādēm, lai gūtu apstiprinājumu tam, ka to komercdarbība ir likumīga. Nodokļu nolēmumi kā tādi problēmas nerada, un tos izmanto daudzas dalībvalstis. Tomēr uzņēmumi tos dažkārt izmanto, lai izveidotu struktūras, kas dod iespēju maksāt mazākus nodokļus un kas palīdz samazināt nodokļu bāzi šajās dalībvalstīs un negatīvi ietekmē iekšējā tirgus darbību. EESK pauž savu atbalstu tam, lai šāda veida informācija tiktu ietverta tās informācijas kategorijā, uz kuru attiecas obligāta automatiska informācijas apmaiņa, jo šāda informācija ir nepieciešama dalībvalstīm, rūpējoties par agresīvas nodokļu plānošanas novēršanu.

3.3. Komisijas ierosinātie grozījumi dos iespēju dalībvalstīm atklāt uzņēmumu potenciāli izveidotās struktūras, kuras izraisa valsts nodokļu bāzes samazināšanos, – to var panākt, piemēram, izmantojot tādas transfertcenas, kas dod iespēju nepiemērot tās dalībvalsts nodokļu likmi, kurā šie ienākumi radušies, bet izmantot zemu nodokļu likmi citās valstīs. EESK vairākkārt ir iebildusi pret šādu praksi, kas, nebūdamā nelikumīga, tomēr ir neētiska, jo mudina dalībvalstis palielināt nodokļu likmi mazajiem nodokļu maksātājiem, piemēram, uzņēmumiem vai privātpersonām, kas rezultātā ir spiesti maksāt lielākus nodokļus absolūtā izteiksmē nekā lielie uzņēmumi.

3.4. Komisija atzīst, ka likumīga nodokļu apiešana, kā arī izvairīšanās no nodokļiem un to apiešana ir saistīta ar pārrobežu dimensiju, ko veicina globalizācija un nodokļu maksātāju pastiprināta mobilitāte. EESK uzskata, ka direktīvas projektā paredzētie pasākumi var palīdzēt būtiski samazināt dalībvalstu ienākumu zudumus un tāpēc iesaka to pieņemt pēc iespējas ātrāk.

3.5. Uzkrājumu iekļaušana to ienākumu kategorijā, uz kuriem attiecas obligāta automatiska informācijas apmaiņa, kas noteikta direktīvā par administratīvu sadarbību nodokļu jomā, tiek īstenota ar mērķi vienkāršot reglamentējošo režīmu, vienlaikus palielinot nodokļu uzlikšanas procesa pārredzamību. EESK atbalsta projektu direktīvai, ar ko atceļ Direktīvu 2003/48/EK (direktīvu par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem, sauktu par uzkrājumu direktīvu), kuras piemērošanas joma ir aprakstīta un detalizēti izklāstīta Padomes Direktīvā 2014/107/ES, ar ko tika grozīta Direktīva 2011/16/ES attiecībā uz obligāto automatisko informācijas apmaiņu nodokļu jomā.

⁽⁴⁾ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Rīcības plāns, kā pastiprināt cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas"" (OV C 198, 10.7.2013., 34. lpp.).

4. Īpašas piezīmes

4.1. Agresīva nodokļu plānošana, ko stimulē daži uzņēmumi, kas nodarbojas par pārrobežu darbību, rada budžeta zaudējumus dalībvalstīm, kuru apmērs sasniedz vairākus simtus miljardu euro gadā. EESK pauž atbalstu tam, lai iepriekšēji pārrobežu nolēmumi un iepriekšēja vienošanās par cenas noteikšanu, ko pieņēmušas dalībvalstu administratīvās iestādes, tiktu iekļauti tās informācijas kategorijā, uz kuru attiecas obligāta automātiska informācijas apmaiņa, kas paredzēta Direktīvas 2011/16/ES 8. panta 5. punkta a) apakšpunktā; komiteja uzskata arī, ka šīs pārmaiņas ir nepieciešams posms, lai uzlabotu nodokļu pārredzamību un cīnītos ar šo negatīvo parādību.

4.2. Lai gan dalībvalstīm atbilstoši šā direktīvas priekšlikuma noteikumiem būs iespēja iegūt informāciju par šiem diviem nolēmumu veidiem, tas tomēr nenozīmē, ka struktūras, ko uzņēmumi izmanto nodokļu nomaksas apiešanai, tiks izskaustas. Lielākoties šīs struktūras ir balstītas uz valstu tiesību aktu nepilnībām vai uz asimetriju starp valstu tiesībām. EESK iesaka Komisijai un dalībvalstīm turpināt spēkā esošā tiesiskā regulējuma vienkāršošanu un saskaņošanu gan ES, gan valsts līmenī.

4.3. Informācija par iepriekšējiem nodokļu nolēmumiem ar iepriekšēju vienošanos par cenas noteikšanu ir ļoti svarīga un var palīdzēt dalībvalstīm atklāt mākslīgus darījumus. Pateicoties Direktīvā 2011/96/ES (par kopējo sistēmu nodokļu uzlikšanai, ko piemēro mātesuzņēmumiem un meitasuzņēmumiem, kuri atrodas dažādās dalībvalstīs) iekļautā vispārējā ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas noteikuma īstenošanai dalībvalstis varēs atgūt nodokļu ieņēmumu zaudējumus, kuru cēlonis ir mākslīgs darījums. EESK tomēr aicina pievērst uzmanību tam, ka daudzos gadījumos var būt grūti kādu darījumu juridiski kvalificēt kā mākslīgu.

4.4. EESK atkārtoti ierosinājumu, ko tā jau izvirzīja vienā no iepriekšējiem atzinumiem, ka dalībvalstīm vajadzētu izveidot procedūru, lai aizliegtu piekļūt publiskiem un Eiropas fondiem uzņēmumiem, kas veicina likumīgu nodokļu apiešanu vai kas savu darbību veic caur teritorijām, kas atzītas par nodokļu oāzēm.

4.5. Ņemot vērā, ka obligāta automātiska informācijas apmaiņa attieksies uz lielu informācijas apjomu un ka jauni informācijas veidi tiks pievienoti tiem, uz kuriem jau attiecas direktīvas 8. pants, EESK iesaka dalībvalstīm nodrošināt direktīvas projektā paredzēto noteikumu pienācīgai īstenošanai nepieciešamos cilvēkresursus un informācijas tehnoloģiju. Turklāt EESK uzskata, ka par obligāto automātisko informācijas apmaiņu atbildīgo valsts nodokļu iestāžu personāls ir jā sagatavo, lai tas prastu pareizi izmantot kopā ar Komisiju sagatavotās veidlapas un informācijas apmaiņa norisinātos bez grūtībām, kā arī jāapmāca personāls informācijas reģistrēšanai topošajā centrālajā reģistrā, ko pārraudzīs Komisija.

4.6. Pēc 2013. gadā izdarītajiem grozījumiem un ievērojot izskatāmā direktīvas priekšlikuma ieteiktos grozījumus, Direktīvā 2011/16/ES ir paredzēta informācijas apmaiņa par visiem svarīgākajiem fizisko un arī juridisko personu ienākumu veidiem. Tas nozīmē, ka dalībvalstu rīcībā būs informācija par ienākumiem, kas radušies Eiropas Savienības teritorijā. Agresīvas nodokļu plānošanas nolūkā uzņēmumu izveidotās struktūras daudzos gadījumos ir saistītas ar valstīm vai teritorijām ārpus ES. Tā kā Komisijas priekšlikums, kas izvirzīts izskatāmajā direktīvas projektā, ir vērienīgāks nekā BEPS (nodokļu bāzes samazināšana un peļņas novirzīšana) standarta projekts, kuru pašlaik apspriež ESAO līmenī, EESK iesaka Komisijai un dalībvalstīm pastiprināt sadarbību un panākt, lai BEPS standarts un obligātas automātiskas informācijas apmaiņas standarts patiešām kļūtu par pasaules mēroga standartiem.

4.7. EESK atzinīgi vērtē Komisijas ierosinājumu atcelt Padomes Direktīvu 2003/48/EK par tādu ienākumu aplikšanu ar nodokļiem, kas gūti kā procentu maksājumi par uzkrājumiem (uzkrājumu direktīva). Tātad, kā mēs paskaidrojām, Padomes Direktīva 2014/107/ES, ar ko groza Direktīvu 2011/16/ES attiecas uz visiem finanšu produktiem, tostarp uz tiem, kas minēti uzkrājumu direktīvā. Izskatāmā direktīvas priekšlikuma mērķis ir novērst šo divu standartu, kuri attiecas uz informācijas apmaiņu par finanšu kontiem, vienlaicīgu piemērošanu. Tādējādi tiktu vienkāršots nodokļu jomas regulējums un palielinātos tā pārredzamība.

Briselē, 2015. gada 27. maijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Henri MALOSSE*